

Actualisatie natuuronderzoeken

Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie

28 april 2021

Kenmerk R001-1277632AIH-V03-agv-NL

Verantwoording

Titel	Actualisatie natuuronderzoeken Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie
Opdrachtgever	De Strip B.V.
Projectnummer	1277632
Aantal pagina's	37
Datum	28 april 2021
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Doel	6
1.3	Werkwijze	7
2	Ligging en beoogde ontwikkeling	8
2.1	Ligging	8
2.2	Beoogde ontwikkeling	9
2.3	Eerder uitgevoerde onderzoeken	11
2.4	Verschillen eerdere en huidige ontwikkeling	12
2.5	Omgevingsvergunning onderdeel milieu	12
3	Juridisch kader Wnb Soortenbescherming	14
3.1	Beschermingsregime en bepalingen	14
3.2	Vrijstelling	14
3.3	Verstoring	15
4	Effectenanalyse beschermde soorten	16
4.1	Aanwezige soorten in 2018: situatie nadien ongewijzigd	16
4.1.1	Grondgebonden zoogdieren	16
4.1.2	Vleermuizen	18
4.1.3	Jaarrond beschermde nesten	18
4.1.4	Categorie 5 soorten vogels	20
4.1.5	Algemene broedvogels	20
4.1.6	Reptielen en amfibieën	21
4.1.7	Vlinders	21
4.2	Aanwezige soorten in 2018: situatie nadien gewijzigd	21
4.2.1	Wijzigingen in situatie	21
4.2.2	Bunzing, egel, hermelijn en wezel	22
4.2.3	Buizerd en sperwer	24
4.3	Nieuwe aanwezige soorten sinds 2018	24
4.3.1	Groene specht	25
4.3.2	Zwarte specht	25

Kenmerk R001-1277632AIH-V03-agv-NL

4.3.3	Oehoe	25
4.3.4	Das.....	28
4.3.5	Grote vos.....	33
5	Conclusies	34
6	Literatuur	36

Bijlage 1 Samenvatting maatregelen natuur

1 Inleiding

1.1 Inleiding

De gemeenteraad van Enschede heeft de afgelopen jaren de bestemmingsplannen vastgesteld waarmee invulling werd gegeven aan de gebiedsontwikkeling van de voormalige militaire vliegbasis Twenthe. De bestemmingsplannen voor het noordelijk deelgebied (Technology Base/luchthaven) en de woongebieden zijn inmiddels onherroepelijk. Het bestemmingsplan voor het middendeel is medio 2019 door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) vernietigd. Dit was een direct gevolg van de uitspraak van de ABRvS van 29 mei 2019 inzake het Programma Aanpak Stikstof (PAS).

Nieuw bestemmingsplan

De gemeente Enschede bereidt voor plangebied Midden een nieuw bestemmingsplan voor. In de toelichting op het nieuwe bestemmingsplan Midden is meer informatie te vinden over de totstandkoming van de plannen voor de voormalige vliegbasis. Het nieuwe bestemmingsplan omvat de gronden van Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie (hierna: VTE), de bestaande MASS-radar van Defensie en het al ingerichte natuurgebied (hierna: NNN) ten zuiden van de start- en landingsbaan. Voor De MASS-radar en de NNN ziet het bestemmingsplan Midden alleen in een passende bestemming voor de bestaande situatie. Dat is anders voor het terrein van VTE.

VTE exploiteert circa 50 hectare van de voormalige vliegbasis Twenthe in Enschede. Sinds 2014 zijn en worden er op basis van omgevingsvergunningen (waaronder een projectafwijkingbesluit voor Hangar 11) al verschillende activiteiten georganiseerd, vooruitlopend op het nieuwe bestemmingsplan. Het nieuwe bestemmingsplan maakt op hoofdlijnen de volgende activiteiten mogelijk op het terrein van VTE:

- Leisure
- Evenementen
- Statische en tijdelijke opslag

Omdat het bestemmingsplan alleen voorziet in nieuwe ontwikkelingen op het VTE-terrein, zijn de verschillende onderzoeken toegespitst op dit gebied.

Aanvraag vergunningen

Naast een nieuw bestemmingsplan heeft VTE onder andere ook een omgevingsvergunning voor milieu op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) nodig om gebruik te kunnen maken van de ruimte die het bestemmingsplan gaat bieden. De procedures voor de vaststelling van het bestemmingsplan, de omgevingsvergunning milieu en andere benodigde besluiten, zoals de vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb), worden gecoördineerd behandeld.

Reikwijdte onderzoeken

De verschillende onderzoeken hebben betrekking op zowel het nieuwe bestemmingsplan als de benodigde vergunningen/ontheffingen. Aandachtspunt is dat de in het nieuwe bestemmingsplan opgenomen mogelijkheid voor nieuwbouw geen onderdeel uitmaakt van de vergunningaanvragen. Voor het overige sluiten de aangevraagde activiteiten aan bij hetgeen in het nieuwe bestemmingsplan wordt toegestaan. Wanneer in de toekomst sprake zal zijn van nieuwbouw, dan zullen daarvoor de benodigde vergunningenprocedures worden doorlopen. In de onderzoeken is uitgegaan van de maximale situatie (inclusief nieuwbouw) die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt. De activiteiten waarvoor een vergunning wordt aangevraagd passen binnen deze kaders. De onderzoeken kunnen om die reden ook ten grondslag worden gelegd aan de vergunningaanvragen.

Eerder uitgevoerde onderzoeken

De beoogde ontwikkelingen zijn eerder onderzocht in de volgende twee rapporten:

- Effecten van de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente op beschermde soorten (Wansink, 2018)
- Natuurtoets soortenbescherming voor 12 evenementdagen Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe (Reimerink & van Hooff, 2018)

Sinds het verschijnen van deze rapporten zijn 14 relevante natuuronderzoeken (zie paragraaf 2.2.1) uitgevoerd op het terrein van VTE. Deze natuuronderzoeken zijn betrokken in onderhavige actualisatie van de natuurtoets Wnb soortenbescherming. In de natuurtoets wordt onderzocht of het soortenbeschermingsregime in de Wnb aan de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat. In dit rapport wordt ingegaan op het terrein van Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie. Het rapport zal verder niet ingegaan op de overige gebieden in de bestemmingsplannen Noord en Midden.

Voor de door VTE binnen het gebied beoogde activiteiten zal een omgevingsvergunning milieu worden aangevraagd. In deze natuurtoets zal tevens worden beoordeeld of voor deze activiteiten een ontheffing op grond van de Wnb nodig is, en - zo ja - of deze kan worden verleend. De natuurtoets dient daarmee tevens als onderbouwing van de soortenbeschermingstoets in het kader van de omgevingsvergunning. Opgemerkt wordt dat de omgevingsvergunningaanvraag niet ziet op alle activiteiten die het bestemmingsplan beoogt mogelijk te maken. Dit zal in hoofdstuk 2 nader worden toegelicht.

1.2 Doel

Het rapport antwoordt op de volgende vragen:

- Voor welke soorten zijn de conclusies en voorwaarden uit 2018 nog steeds toepasbaar?
- Voor welke soorten uit 2018 zijn wijzigingen opgetreden en leidt dit tot aanvullende maatregelen?
- Zijn sinds 2018 nieuwe soorten aanwezig zijn daarvoor aanvullende maatregelen nodig?
- Staat de Wnb soortenbescherming de uitvoerbaarheid van het nieuwe bestemmingsplan in de weg?
- Leiden de activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd tot een mogelijke overtreding van de Wnb en zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?

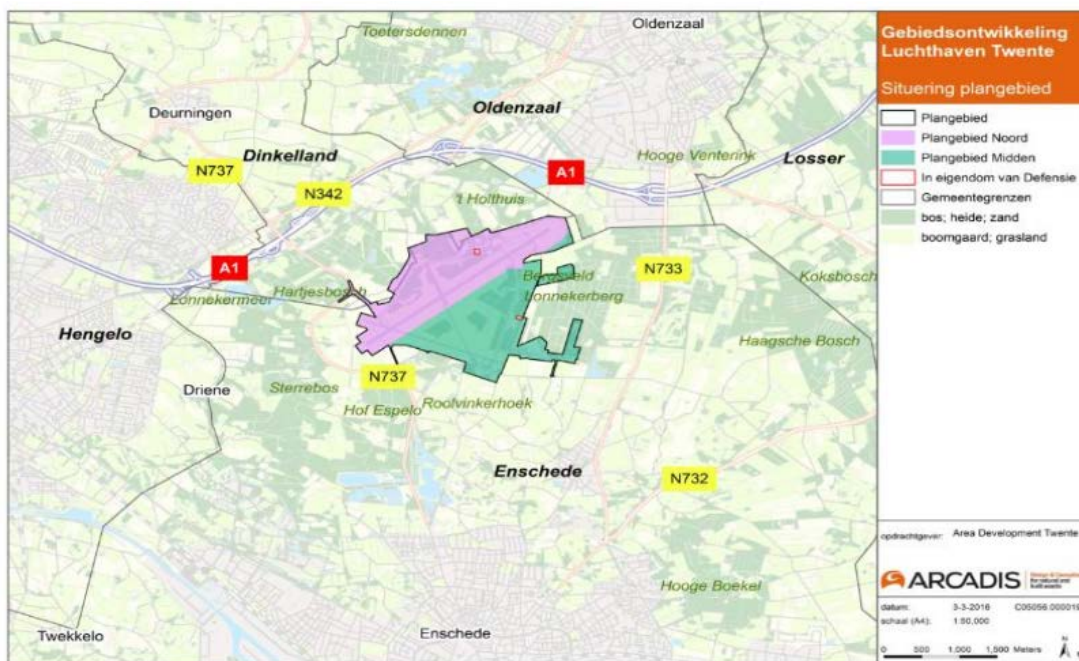
1.3 Werkwijze

Voor zowel de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt als de ontwikkelingen waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd wordt eenzelfde methode gehanteerd. Er is onderzocht of sprake is van overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb, en - indien dat het geval zou zijn - of daarvoor ontheffing kan worden verleend. Dit rapport behandelt alleen het onderdeel soortenbescherming. Wnb onderdeel gebiedsbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden. Van dit onderzoek wordt verslag gedaan in een afzonderlijk rapport en blijft hier verder buiten beschouwing. Wnb onderdeel houtopstanden blijft eveneens buiten beschouwing. Dit rapport actualiseert de twee natuuronderzoeken die in 2018 voor het toenmalige bestemmingsplan Midden zijn uitgevoerd. Daarbij zijn de 14 onderzoeken betrokken die sinds de vaststelling van het bestemmingsplan Midden zijn verricht, alsmede literatuur over de meest recente relevante wetenschappelijke onderzoeken (zie hoofdstuk Literatuur). Bij de beoordeling is uitgegaan van de maximale planologische mogelijkheden van het bestemmingsplan voor het terrein van VTE. Voor de omgevingsvergunning is uitgegaan van de aangevraagde activiteiten.

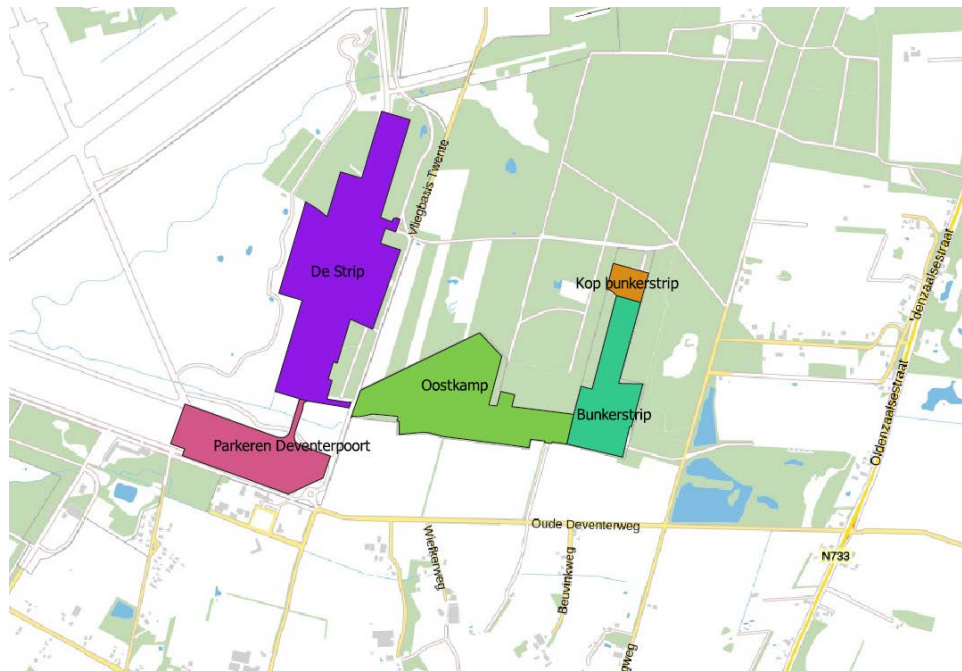
2 Ligging en beoogde ontwikkeling

2.1 Ligging

Het terrein van Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie (VTE) maakt onderdeel uit van de integrale gebiedsontwikkeling Luchthaven Twenthe die is onderverdeeld in Plangebied Noord en Plangebied Midden, zie afbeelding 2.1. Het terrein van VTE ligt in Plangebied Midden. In dit rapport wordt alleen ingegaan op het terrein van VTE. Het rapport zal verder niet ingegaan op de overige gebieden in de bestemmingsplannen Noord en Midden, behoudens mogelijke effecten op de aldaar aanwezige beschermde soorten. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van ruim 50 hectare en grenst aan de westkant aan de Voormalige Militaire Luchtmachtbasis (VMLT). Het plangebied bestaat uit de Strip, de parkeerplaatsen van de Deventerpoort, Oostkamp en de Bunkerstrip en de Kop Bunkerstrip (zie figuur 2.2). Aan de noordkant van het onderzoeksgebied ligt de Lonnekerberg.

Figuur 2.1 Plattegrond Luchthaven Twenthe inclusief verdeling in plangebied noord en midden

Figuur 2.2 Plattegrond VTE inclusief deelgebieden VTE

De Strip bestaat uit een brede, betonnen voormalige taxibaan voor vliegtuigen met aan weerszijden betonnen shelters en diverse voormalige militaire gebouwen en bunkers. Het geheel is omzoomd door vrij jong bos dat grotendeels bestaat uit loofbos met soorten als zomereik, beuk en ratelpopulier, deels gemengd met oude vliegdennen. Tevens zijn er enkele watervoerende sloten en een poel aanwezig. Het deelgebied Oostkamp bestaat grotendeels uit met beton verharde parkeerplaatsen, wegen en diverse voormalige hangars en andere bedrijfsgebouwen. De Bunkerstraat ligt op de noordflank van de leemopduiking van de Lonnekerberg, onderdeel van de stuwwal Enschede-Oldenzaal. De bosrijke Bunkerstrip bestaat uit een aantal voormalige munitiebunkers voorzien van een dik gronddek en een dichte beplanting. Bij de ingang met Oostkamp ligt een poel (voormalige blusvijver). De parkeerplaatsen van de Deventerpoort bestaan uit halfverharding en bloemrijke, verschaalde graslanden. Alle deelgebieden zijn omzoomd door een hekwerk en zijn niet vrij toegankelijk.

2.2 Beoogde ontwikkeling

Voor het terrein van VTE is - als onderdeel van de gebiedsontwikkeling van de voormalige vliegbasis Twenthe - in maart 2018 het bestemmingsplan 'Voormalige Vliegbasis Twenthe – Midden' vastgesteld. De uitgangspunten van dit bestemmingsplan zijn in 2018 reeds getoetst aan de Wnb onderdeel soortenbescherming. Medio 2019 is dit bestemmingsplan door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State vernietigd, in verband met de PAS-uitspraak van de Afdeling van 29 mei 2019. In de Nota van Uitgangspunten van 7 juni 2020 zijn de kaders voor het nieuwe bestemmingsplan 'Voormalige vliegbasis Twenthe – Midden 2021' beschreven. Hierin staat aangegeven welke aanpassingen er zijn ten opzichte van het (vernietigde) bestemmingsplan uit 2018.

Onderstaand zijn de uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan opgenomen, voor zover relevant in het kader van deze natuurtoets:

Gebruiksmogelijkheden

- Leisure, waarbij automotive met verbrandingsmotoren geheel is uitgesloten
- Tijdelijke evenementen
- Grootschalige verkoopevenementen zijn maximaal driemaal per kalenderjaar toegestaan voor maximaal twee dagen (exclusief op- en afbouw)
- Maximaal 500.000 bezoekers per jaar voor leisure en evenementen
- Bij leisure en evenementen behorende ondergeschikte en ondersteunende activiteiten
- Statische opslag (goederen die geen regelmatige verplaatsing behoeven)
- Maximaal 4 hectare dynamische opslag (waarvan maximaal 50 % buiten gebouwen)

Bouwmogelijkheden

- Het oppervlak aan gebouwen terugbrengen naar maximaal 50.000 m² (was 63.000 m²). Dat betekent een uitbreidingsmogelijkheid ten opzichte van de al bestaande gebouwen met 11.000m² die wordt opgesplitst naar deelgebieden:
 - De westzijde van De Strip grenzend aan de nieuwe natuur de minste bebouwingsmogelijkheden: uitbreiding met maximaal 1.000 m²
 - De oostzijde van De Strip: uitbreiding met maximaal 3.500 m²
 - Op Oostkamp: uitbreiding met maximaal 6.500 m²
- Cultuurhistorisch en ecologisch waardevolle panden zijn beschermd tegen bouwkundige aanpassingen of sloop (waarbij de bunkerstrip als geheel beschermd is vanuit cultuurhistorie)

Omgevingswaarden

- Het geluidseffect van verkeer van en naar het terrein mag op de gevels van woningen in de omgeving niet meer dan 65 dB(A) zijn
- Maximaal 12 dagen per kalenderjaar mag worden afgeweken van de geluidszone
- Vanwege de aanwezigheid van wettelijk beschermde diersoorten gelden er aanvullende beperkingen voor deze 12 evenementdagen:
 - Deze 12 evenementdagen zijn niet toegestaan van 15 maart tot 15 mei.
 - In de periode van 15 mei tot 1 juli zijn maximaal 2 evenementdagen toegestaan.
 - In de periode van 1 juli tot 15 juli een evenement beperkt blijft tot twee dagen met een tussenliggende periode van minimaal 7 dagen tussen het einde van de eerste dag en het begin van de tweede dag.
- Het afsteken van vuurwerk is in de periode van 2 januari tot 15 mei niet toegestaan; buiten deze periode is het maximaal 12 dagen per kalenderjaar toegestaan, waarvan maximaal 2 dagen tussen 15 mei en 1 juli, altijd met een maximum van 15 minuten per dag
- De kunstlichtinvloed van de activiteiten op het omliggende Natuurnetwerk Nederland mag maximaal 0,5 lux bedragen

2.3 Eerder uitgevoerde onderzoeken

Dit rapport actualiseert de twee natuuronderzoeken die in 2018 voor het bestemmingsplan zijn uitgevoerd:

- Effecten van de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente op beschermde soorten (Wansink, 2018)
- Natuurtoets soortenbescherming voor 12 evenementdagen Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe (Reimerink & van Hooff, 2018)

De actualisatie vindt plaats aan de hand van de volgende natuuronderzoeken die sinds 2018 op of nabij het terrein van VTE zijn uitgevoerd:

- Monitoring flora en fauna Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe 2018 (Lubbers, 2019a)
- Monitoring flora en fauna Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe 2019 (Lubbers, 2019b)
- Monitoring Soortmanagementplan Voormalige Militaire Luchtmachtbasis 2018 (Lubbers, 2019c)
- Monitoring Soortmanagementplan Voormalige Militaire Luchtmachtbasis 2019 (Lubbers, 2019d)
- Monitoring flora en fauna Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe 2020 (Lubbers, 2021a)
- Monitoring Soortmanagementplan Voormalige Militaire Luchtmachtbasis 2020 (Lubbers, 2021b)
- Toetsing Wet natuurbescherming t.b.v. evenement 'Ultimate Buffalo Run 2018' (Lubbers, 2018a)
- Effectenbeoordeling flora & fauna evenement 'Hanna van Hendrik' op Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie (Lubbers, 2018b)
- Veldinspectie Wet natuurbescherming t.b.v. evenementen 'Onder de Radar 2019' en 'Airforce Festival 2019' (Lubbers, 2019e)
- Effectenbeoordeling flora & fauna drie evenementen op Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie (Lubbers, 2018c)
- Beoordeling plaatsing lichtmasten Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe (Lubbers, 2019f)
- Beoordeling plaatsing lichtmasten Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe (Lubbers, 2019g)
- Toetsing Wet natuurbescherming t.b.v. evenement 'Het grootste terras van Nederland' (Lubbers, 2018d)
- Veldinspectie m.b.t evenementen de Strip (Lubbers, 2018e)

2.4 Verschillen eerdere en huidige ontwikkeling

De maximale planologische mogelijkheden van het nieuwe bestemmingplan zijn - voor zover van belang voor de Wnb soortenbescherming - beperkter dan die in het bestemmingsplan uit 2018. De mogelijkheden van nieuwbouw, de bouwhoogte en opslagactiviteiten zijn beperkter, en verder worden automotive-activiteiten met verbrandingsmotoren bij leisure volledig uitgesloten. Hierdoor is er minder kans op vernietiging van verblijfplaatsen of leefgebied van soorten en een kleinere kans op verstoring van dieren. De planregels die in het bestemmingsplan uit 2018 waren opgenomen in verband met de binnen het plangebied voorkomende beschermde soorten, blijven ongewijzigd. De uitgangspunten in het nieuwe bestemmingsplan zijn daardoor gunstiger voor de beschermde soorten dan het bestemmingsplan uit 2018. De aanpassingen in het nieuwe bestemmingsplan geven daarom geen aanleiding om een volledig nieuwe toetsing uit te voeren. Gelet op de beschikbare nieuwe natuuronderzoeken wordt de natuurtoets wel geactualiseerd. Voor deze actualisatie wordt uitgegaan van de hiervoor voorgenoemde uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan. De geactualiseerde natuurtoets zal eveneens ten grondslag liggen aan de aanvraag omgevingsvergunning.

Bij de effectbeoordeling wordt uitgegaan van de maximale planologische mogelijkheden van het nieuwe bestemmingsplan en de effecten die hierdoor, worst case, kunnen optreden. Ook bij de toetsing van het bestemmingsplan uit 2018 is indertijd uitgegaan van een worst-case-scenario.

2.5 Omgevingsvergunning onderdeel milieu

VTE faciliteert evenementenorganisaties door het bieden van een evenementenlocatie op het voormalige militaire vliegveld Twenthe. Het voormalig vliegveld omvat onder andere een taxibaan, acht voormalige F16-shelters, twee voormalige brandweerkazernes, verschillende bunkers, romneyloodsen en hangars, waarvan een grote hangar. Op nagenoeg het gehele terrein en in de aanwezige gebouwen kunnen evenementen en/of leisure-activiteiten plaatsvinden. Daarnaast worden sommige delen van het terrein en gebouwen voor statische of dynamische opslag gebruik

Ter ondersteuning van de evenementen en leisure-activiteiten is VTE voornemens om restauratieve voorziening en een verblijfsaccommodatie voor personeel en medewerkers te realiseren in de bestaande gebouwen C20 en C22 (zie figuur 2.3). Op het terrein van VTE wordt de mogelijkheid geboden om te kamperen, eventueel gecombineerd met een (meerdaags) evenement. VTE biedt plaats voor maximaal 20.000 kampeerders tegelijkertijd (campers, caravans en tenten). De kampeerlocaties zijn uitsluitend gelegen op aangewezen groenstroken (gras) langs De Strip en de Oostkamp. Ter plaatse van de aangrenzende verhardingen kunnen campers en caravans worden geplaatst.

Figuur 2.3: Locaties gebouw C20 en C22 zwart omcirkeld.

3 Juridisch kader Wnb Soortenbescherming

3.1 Beschermingsregime en bepalingen

In de Wnb zijn bepalingen opgenomen voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. De Wnb kent drie beschermingsregimes:

- Vogels: het gaat hier om alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Voor deze soorten geldt het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn
- Dieren en planten: het gaat hier om in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Voor deze soorten geldt het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn
- Nationale soorten: het gaat hier om de soorten, die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn vallen. Deze soorten zijn wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime is bepaald welke verboden er gelden en onder welke voorwaarden ontheffing of vrijstelling kan worden verleend door het bevoegd gezag. De bepalingen zijn samengevat in tabel 3.1. De bepalingen voorzien onder andere in een bescherming van verblijfplaatsen en bescherming tegen versturende invloeden. Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel kunnen - indien sprake is van een inbreuk op een verbodsbepaling - een ontheffing verlenen als bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 Wnb.

3.2 Vrijstelling

In de Wnb is een aantal algemene soorten amfibieën en zoogdieren beschermd onder de categorie 'andere soorten', zoals gewone pad, bruine kikker en konijn. Provinciale Staten van de provincie Overijssel hebben de bevoegdheid om bij verordening deze soorten 'vrij te stellen' van de ontheffingsplicht. Provinciale staten van Overijssel hebben gebruik gemaakt van deze bevoegdheid en voor een aantal 'andere' soorten vrijstelling verleend voor onder andere ruimtelijke ontwikkelingen.

Tabel 3.1 Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb

	A	B	C	D	E
Verbodsbepaling	Vogels Vrl	Dieren Hrl/ Bonn/Bern (Europees)	Planten Hrl/ Bonn/Bern (Europees)	Dieren (‘andere soorten’)	Planten (‘andere soorten’)
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen/verstoren	3.1.4 (tenzij 3.1.5)	3.5.2			
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen voortplantingsplaatsen		3.5.4		3.10.1.b (vaste vp)	
Beschadigen of vernielen rustplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b (vaste rp)	
Eieren:					
Vernielen (of –Vrl- beschadigen)	3.1.2	3.5.3			
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				

Toelichting: Codes verwijzen naar wetsartikelen Wet natuurbescherming

Oranje verbodsbepaling geldt alleen wanneer sprake is van opzet

Rood verbodsbepaling geldt in alle gevallen, ook wanneer geen sprake is van opzet

3.3 Verstoring

Voor vogels en soorten genoemd in art. 3.5 lid 1 Wnb geldt een verbod op opzettelijke verstoring op grond van art. 3.1 lid 4 respectievelijk art. 3.5 lid 2 Wnb). Voor vogels geldt dit verbod alleen als de verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Voor de zogenoemde nationale soorten (art. 3.10 Wnb) geldt geen verbod op verstoring. Omdat verstoring in juridische zin beperkter wordt uitgelegd dan in de ecologie, lichten wij de juridische betekenis van dit begrip in deze paragraaf toe. Verstoring is geen absoluut maar een relatief begrip. Niet elke (tijdelijke) verstoring is een verstoring in de zin van de wet als bedoeld in artikel 3.1 lid 4 Wnb en artikel 3.5 lid 2 Wnb. Als een vogel opvliegt, is dat nog niet zonder meer verstoring. Ook als een vogel gestoord wordt op het nest hoeft dat nog niet als een verboden verstoring te worden opgevat. Als dit geen wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van de soort, dan is deze verstoring niet verboden. Uit jurisprudentie kan worden afgeleid dat als uitgangspunt geldt dat niet iedere activiteit, die tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan een veranderde omgeving, moet worden aangemerkt als een opzettelijke verstoring. Dat is temeer aan de orde als er geen blijvend effect is.

4 Effectenanalyse beschermde soorten

4.1 Aanwezige soorten in 2018: situatie nadien ongewijzigd

In tabel 4.1 staan de soorten opgenomen die in 2018 in het plangebied voorkwamen en die in de natuuronderzoeken uit 2018 zijn getoetst. De uitkomsten en maatregelen uit deze onderzoeken zijn daarom nog steeds van toepassing. De situatie voor deze soorten in 2020 is ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2018, dit wordt na de tabel per soortgroep kort toegelicht.

Tabel 4.1 Soorten: situatie ongewijzigd

Soortgroep	Situatie ongewijzigd sinds 2018
Grondgebonden zoogdieren	Boomarter Steenarter Eekhoorn Grote bosmuis
Vleermuizen	Alle soorten
Algemene broedvogels	Alle soorten
Jaarrond beschermde nesten	Huismus Veldleeuwerik
Categorie 5 soorten vogels	Alle soorten m.u.v. groene specht (zie 4.3.1)
Reptielen	Levendbarende hagedis
Amfibieën	Kamsalamander
Vlinders	Kleine ijsvogelvinder Grote weerschijnvinder

4.1.1 Grondgebonden zoogdieren

Alle aanwezige soorten zijn beschermd op grond van art. 3.10 Wnb. Dit betekent dat er geen verbod op verstoring geldt. Wel geldt een verbod op het opzettelijk doden/vangen en op het opzettelijk beschadigen/vernielen van vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen.

Boomarter

Het plangebied wordt al jaren gemonitord waarbij tevens aandacht is geweest voor het voorkomen van de boomarter. Van deze soort zijn er echter tot en met 2020 geen waarnemingen in het plangebied. Ten aanzien van de boomarter blijven de conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) daarom ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

Steenmarter

In het natuuronderzoek van Wansink (2018) is geconcludeerd dat de steenmarter in het plangebied vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen heeft. De effecten op deze soort zijn tevens onderzocht in het onderzoek naar de 12 evenementdagen (Reimerink & van Hooff, 2018). In het natuuronderzoek van Wansink (2018) staan maatregelen opgenomen om overtreding van de Wnb te voorkomen of waardoor effecten op de staat van instandhouding worden voorkomen waardoor een ontheffing van de Wnb kan worden verleend (Wansink, 2018: blz. 181 en 182). Deze situatie is ongewijzigd gebleven. Tijdens de monitoringen sinds 2018 (Lubbers, 2018, 2019, 2021) zijn jaarrond diverse sporen van steenmarter in het plangebied aangetroffen. De sporen zijn verspreid over het gehele plangebied aangetroffen. Ten aanzien van de steenmarter blijven de conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) daarom ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg (een (eventueel) benodigde ontheffing kan worden verleend)
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

Eekhoorn

In het natuuronderzoek van Wansink (2018) is geconcludeerd dat, hoewel geen eekhoornnesten zijn aangetroffen, het niet is uitgesloten dat deze in het plangebied aanwezig zijn.

In het natuuronderzoek van Wansink (2018) staan daarom maatregelen opgenomen om overtreding van de Wnb te voorkomen of waardoor effecten op de staat van instandhouding worden voorkomen waardoor een ontheffing van de Wnb kan worden verleend (Wansink, 2018: blz. 182 en 183). Deze situatie is ongewijzigd gebleven. Sinds 2018 wordt de eekhoorn onregelmatig gezien in het gemengde bos van De Strip. Nesten zijn niet aangetroffen maar niet uitgesloten. Daarom moet ook rekening worden gehouden met het mogelijke voorkomen van eekhoornnesten. Ten aanzien van de eekhoorn blijven de conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) daarom ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg (een (eventueel) benodigde ontheffing kan worden verleend)
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

Grote bosmuis

In het natuuronderzoek van Wansink (2018) is geconcludeerd dat de grote bosmuis niet in het plangebied is aangetroffen maar wel in het aangrenzende bosgebied. Wansink (2018) concludeert dat de soort daarom ook in het plangebied kan voorkomen. In het natuuronderzoek van Wansink (2018) staan daarom maatregelen opgenomen om overtreding van de Wnb te voorkomen of waardoor effecten op de staat van instandhouding worden voorkomen waardoor een ontheffing van de Wnb kan worden verleend (Wansink, 2018: blz. 183 en 184). Deze situatie is ongewijzigd gebleven, vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen zijn sinds 2018 niet aangetroffen, maar kunnen niet worden uitgesloten.

Ten aanzien van de grote bosmuis blijven de conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) daarom ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg (een (eventueel) benodigde ontheffing kan worden verleend)
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.1.2 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd op grond van art. 3.5 Wnb. Dit betekent dat opzettelijke verstoring is verboden. Daarnaast geldt een verbod op het opzettelijk doden/vangen en op het beschadigen/vernielen van voortplantingsplaatsen en rustplaatsen.

Voor vleermuizen zijn zowel in de rapporten Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) zijn effecten op vleermuizen beoordeeld. Tijdens recente onderzoek van Lubbers in 2019 zijn binnen het deelgebied van De Strip waarnemingen gedaan van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, bosvleermuis, rosse vleermuis en baardvleermuis. De waarnemingen van de bosvleermuis en de baardvleermuis zijn achteraf gedetermineerd door analyse van geluidsopnames. Zowel bosvleermuis als baardvleermuis zijn eerder niet in het plangebied aangetroffen. Voor beide soorten is geen sprake van essentieel foerageergebied of essentiële vliegroutes. Bij de bosvleermuis gaat het om een waarneming van een overvliegend exemplaar, bij de baardvleermuis om twee exemplaren die in de omgeving van de voormalige verkeerstoren kort na elkaar langs vlogen. Er zijn geen aanwijzingen verkregen dat de dieren afkomstig zijn van verblijfplaatsen binnen het plangebied.

In de rapporten van Wansink (2018, blz. 158 t/m 177) en Reimerink & van Hooff (2018 blz. 58) wordt geconcludeerd dat door maatregelen geen sprake is van een overtreding van de Wnb ten aanzien van vleermuizen. Deze situatie blijft ongewijzigd, ook mogelijke effecten op de twee nieuw aangetroffen soorten worden voorkomen door deze maatregelen. Ten aanzien van vleermuizen blijven de conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) daarom ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.1.3 Jaarrond beschermde nesten

In 2019 heeft de provincie Overijssel een nieuwe lijst met jaarrond beschermde nesten vastgesteld. Van de in 2018 in het plangebied voorkomende vogelsoorten staat de huismus op de lijst van soorten met jaarrond beschermde nesten. Deze soort stond ook in 2018 al op de lijst van soorten met een jaarrond beschermd nest. In de lijst met jaarrond beschermde nesten zijn ook soorten opgenomen waarvan het nest alleen jaarrond beschermd is als er onvoldoende alternatieven zijn en ecologisch zwaar wegende redenen zijn (categorie 5-soorten). Voor de aanwezige categorie 5 soorten in de invloedssfeer van het plangebied geldt dit alleen voor de veldleeuwerik.

De veldleeuwerik wordt daarom in dit rapport beschouwd als een soort met een jaarrond beschermd nest. Dit was ook het geval in de rapporten van Wansink en Reimerink & van Hooff uit 2018.

Huismus

De situatie voor de huismus is niet gewijzigd sinds 2018. Op dezelfde locatie (Poortgebouw) zijn nog steeds territoria aanwezig. Voor deze locatie is een regeling in het bestemmingsplan opgenomen zodat de verblijfplaatsen niet worden aangetast door sloop kap of renovatie. In 2020 is een zingende huismus werd opgemerkt bij een gebouw (C22) op de Strip (Lubber, 2021). Of de vogel hier ook genesteld heeft, is onbekend. Een eventueel nest van huismus op deze locatie wordt alleen aangetast door sloop of renovatie van het gebouw. Voor sloop en renovatie geldt altijd dat vooraf een onderzoek wordt uitgevoerd naar mogelijke verblijfplaatsen van soorten waaronder de huismus. Vervolgens zijn maatregelen te nemen waardoor negatieve effecten worden voorkomen zoals het ontzien van de nestlocatie of het aanbieden van alternatieve nestlocaties. De huismus is een soort die over het algemeen zal profiteren van de menselijke activiteiten in het plangebied. De soort is niet mensenschuw en mensen zorgen door achterlaten van voedselresten, kruimels etc. voor voedsel voor de huismus. Met name de restauratieve voorzieningen zullen gunstig zijn voor de huismus. Tenslotte wordt door de planregels het belangrijkste gebouw voor deze soort beschermd, namelijk het poortgebouw, hierdoor is er altijd een gebouw aanwezig met voldoende geschikte verblijfplaatsen voor de huismus waarmee de populatie in het plangebied in stand gehouden kan worden. Gelet op al het voorgaande is er geen reden om voor deze soort aanvullende maatregelen te nemen. Ten aanzien van de huismus blijven de conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) daarom ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

Veldleeuwerik

Zowel in 2018 als in de huidige situatie liggen de nestlocaties van de veldleeuwerik buiten het plangebied. Uit monitoringen van de afgelopen jaren (Lubbers, 2019, 2021b) blijkt dat de aanwezige populatie van veldleeuwerik eerst een positieve trend vertoonde met tegenwoordig een stabiel hoog aantal. De situatie is voor deze soort niet wezenlijk veranderd sinds 2018. In Wansink (2018) is geconcludeerd dat de draagkracht van het plangebied voor de veldleeuwerik niet wezenlijk verandert door het voornemen. Er is derhalve geen sprake van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de soort in het plangebied. Wansink concludeert dat geen sprake is van overtredingen van verbodsbepalingen van de Wnb. In Reimerink & van Hooff (2018) is beschreven dat de mogelijke effecten door de twaalf evenementdagen voor deze soort zich beperken tot geluidsverstoring. De veldleeuwerik is relatief ongevoelig voor geluidsverstoring gezien het feit dat deze soort het goed doet dicht bij de landingsbanen van militaire vliegvelden met bijbehorend vliegtuiglawaai. Desalniettemin is in Reimerink & van Hoof (2018) als maatregel opgenomen dat de 12 evenementdagen buiten de gevoelige vestigingsperiode plaatsvinden (geen evenementdagen in 15 maart-15 mei).

Tevens vinden de evenementen verspreid over het broedseizoen plaats (2 evenementdagen vanaf 15 mei tot 1 juli, de overige evenementdagen vanaf 1 juli). Ten aanzien van de veldleeuwerik blijven deze conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.1.4 Categorie 5 soorten vogels

De situatie voor categorie 5-soorten vogels is in 2020 ongewijzigd (m.u.v. groene specht zie 4.3.1). Net als in 2018 zijn in 2020 (Lubbers, 2021) de volgende soorten in het gebied aanwezig.

- Bonte vliegenvanger
- Boomklever
- Boomkruiper
- Gekraagde roodstaart
- Glanskop
- Grauwe vliegenvanger
- Grote bonte specht
- Spreeuw
- Zwarte roodstaart

Ten aanzien van voorgenoemde soorten is de situatie ongewijzigd en blijven de conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) daarom ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.1.5 Algemene broedvogels

Alle vogels zijn beschermd op grond van art. 3.1 Wnb. Dit betekent dat er een verbod op opzettelijke verstoring geldt. Dit verbod is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Daarnaast geldt een verbod op het opzettelijk doden/vangen en op het opzettelijk beschadigen/vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren.

Broedvogels zijn vogels die geen jaarrond beschermd nest hebben en niet tot categorie 5 behoren (zie paragrafen 4.1.3 en 4.1.4). De situatie voor algemene broedvogels is ongewijzigd gebleven. Ten aanzien van algemene broedvogels blijven de conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) daarom ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.1.6 Reptielen en amfibieën

In en nabij het plangebied kunnen kamsalamander en levendbarende hagedis voorkomen. Voor beide soorten geldt een verbod op vernielen/beschadigen van (vaste) voortplantingsplaatsen of rustplaatsen. Voor de kamsalamander (art. 3.5 Wnb) geldt daarnaast een verbod op opzettelijke verstoring, voor levendbarende hagedis (art. 3.10 Wnb) geldt geen verbod op opzettelijke verstoring. De situatie is voor beide soorten niet veranderd sinds 2018 (Lubbers, 2019, 2021a). Ten aanzien van reptielen en amfibieën blijven de conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) daarom ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg (een (eventueel) benodigde ontheffing kan worden verleend)
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.1.7 Vlinders

In en nabij het plangebied kunnen kleine ijsvogelvinder en grote weerschijnvinder voorkomen. Voor beide soorten (art. 3.10 Wnb) geldt alleen een verbod op het opzettelijk doden/vangen en het opzettelijk vernielen/beschadigen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen. Voor deze soorten geldt geen verbod op verstoring. Voor grote weerschijnvinder is in 2018 geconstateerd dat de vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen buiten het plangebied liggen en dat daarom geen maatregelen noodzakelijk zijn. Deze situatie is ongewijzigd gebleven. Voor kleine ijsvogelvinder geldt dat zowel in 2018 als in de huidige situatie vaste voortplantingsplaatsen aanwezig zijn, namelijk kamperfoelie die door deze soort als waardplant dient. In Wansink (2018) en Reimerink & Van Hooff (2018) staan maatregelen opgenomen om de waardplant te beschermen. Dit betekent dat altijd een actueel overzicht aanwezig moet zijn van de aanwezige waardplanten, deze kunnen vervolgens worden ontzien/verplaatst. Ten aanzien van grote weerschijnvinder en kleine ijsvogelvinder blijven de conclusies uit de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) daarom ongewijzigd:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.2 Aanwezige soorten in 2018: situatie nadien gewijzigd

4.2.1 Wijzigingen in situatie

Wijzigingen in beleid

Zoals hiervoor is aangegeven, is in 2019 de nieuwe provinciale lijst met vogels met jaarrond beschermde nesten vastgesteld. Door de nieuwe lijst is een aantal vogelsoorten die in het plangebied broeden de status als jaarrond beschermd of categorie 5 soort kwijt (zie tabel 4.2). Deze soorten worden nu beschermd onder het regime van algemene broedvogels (zie 4.1.5).

In 2019 heeft de provincie Overijssel een nieuwe provinciale vrijstellingslijst voor beschermde soorten vastgesteld. Voor een aantal soorten waarvoor in 2018 nog een vrijstelling gold, is de vrijstelling komen te vervallen. Een aantal soorten die in het plangebied voorkomen en waarvoor de vrijstelling thans niet meer geldt (zie tabel 4.2), worden daarom onderzocht in deze paragraaf.

Wijzigingen in nestlocaties

In de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018) zijn de effecten onderzocht op buizerd en sperwer. Voor beide soorten zijn in deze rapporten maatregelen vastgelegd om een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb te voorkomen. In 2018 lagen de nestlocaties van beide soorten niet binnen de invloedssfeer van de meeste ontwikkelingen. In 2019 is geconstateerd dat de nestlocaties zijn veranderd. De oude nesten zijn niet meer in gebruik en beide soorten hebben op een andere locatie in/nabij het plangebied een nest. In 2020 zijn zowel buizerd als sperwer niet meer broedend in het plangebied aangetroffen (Lubbers, 2021a). Hoewel buizerd en sperwer volgens de meest recente inventarisatie niet meer in het plangebied broeden, wordt uit voorzorg de mogelijke effecten op deze soorten onderzocht.

Voorgaande wijzigingen staan in tabel 4.2 samengevat.

Tabel 4.2 Soorten: situatie gewijzigd

Soort aanwezig in plangebied	Wijziging
Braamsluiper	Geen categorie 5 (jaarrond beschermd nest) meer, nu beschermingsregime algemene broedvogels.
Geelgors	Geen categorie 5 (jaarrond beschermd nest) meer, nu beschermingsregime algemene broedvogels.
Kneu	Geen categorie 5 (jaarrond beschermd nest) meer, nu beschermingsregime algemene broedvogels.
Graspieper	Geen categorie 5 (jaarrond beschermd nest) meer, nu beschermingsregime algemene broedvogels.
Bunzing	Geen vrijstelling meer, effecten moeten onderzocht worden.
Egel	Geen vrijstelling meer, effecten moeten onderzocht worden.
Hermelijn	Geen vrijstelling meer, effecten moeten onderzocht worden.
Wezel	Geen vrijstelling meer, effecten moeten onderzocht worden.
Buizerd	In 2019 broedend in plangebied, in 2020 niet meer. Controle of maatregelen uit 2018 volstaan.
Sperwer	In 2019 broedend in plangebied, in 2020 niet meer. Controle of maatregelen uit 2018 volstaan.

4.2.2 Bunzing, egel, hermelijn en wezel

Al deze soorten zijn beschermd op grond van art. 3.10 Wnb. Dit betekent dat er geen verbod op verstoring geldt. Wel geldt een verbod op het opzettelijk doden/vangen en op het opzettelijk beschadigen/vernielen van vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen.

Huidige situatie

Er zijn in 2019 en 2020 geen zichtwaarnemingen van deze soorten gedaan. Wel is een waarneming bekend van een bunzing op Oostkamp in juni 2018. In 2010 is een bunzing gezien aan de noordzijde van De Strip. In 2010 is een egel waargenomen halverwege De Strip (Lubbers, 2011). Al deze soorten hebben een vergelijkbaar leefgebied en worden daarom gezamenlijk behandeld. Binnen het plangebied is geschikt leefgebied aanwezig voor kleine marterachtigen in de vorm van bos, struweel en ruigten.

Opzettelijke vernietiging of beschadiging van vaste voortplantings- of rustplaatsen

Bij de realisering van de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt kunnen bosjes, struweel dichte vegetaties en takkenhopen/boomstammen worden verwijderd. De hierin aanwezige vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van deze soorten kunnen daardoor worden vernietigd. Daarnaast kunnen grondwerkzaamheden hopen van deze soorten vernietigen. Het bestemmingsplan staat maar op een beperkt oppervlak nieuwbouw toe. In het plangebied, maar vooral daarbuiten (bijvoorbeeld de Lonnekerberg) is voor deze soorten altijd voldoende alternatief leefgebied voorhanden. Vernietiging van vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen leidt daarom bij geen van de soorten tot aantasting van de gunstige staat van instandhouding. Een ontheffing kan worden verleend. Wel dient van tevoren onderzocht te worden of de soort aanwezig is op de ingreeplocatie. Tevens is het noodzakelijk om bij buitenevenementen en leisure activiteiten te zorgen dat bezoekers de bospercelen en delen met ruigtes niet betreden zodat vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen niet kunnen worden aangetast. Het kamperen vindt plaats op verhardingen of grasland waar geen verblijfplaatsen worden verwacht. Door tijdens de broedvogelcheck voorafgaand aan deze buitenactiviteiten ook (potentiële) vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten te inventariseren kan hiermee tijdig rekening worden gehouden. Het overtreden van de verbodsbepaling tijdens evenementen en grote leisure buitenactiviteiten wordt op die manier voorkomen.

Opzettelijk doden

Indien dieren aanwezig zijn in hun verblijfplaatsen tijdens de werkzaamheden is het mogelijk dat dieren worden gedood. Door het volgen van de Gedragscode Bosbeheer van VBNE wordt het doden van dieren voorkomen.

Conclusie bunzing, egel, hermelijn, wezel

Voor werkzaamheden in bos, struweel en ruigten moet eerst worden onderzocht of marters of egel aanwezig zijn. Indien een vaste voortplantingsplaats of rustplaats van deze soorten wordt aangetroffen, moet een ontheffing worden aangevraagd of deze locaties moeten worden ontzien. Voor deze werkzaamheden kan een ontheffing op grond van de Wnb worden verleend. De activiteiten uit de omgevingsvergunning hebben geen invloed op mogelijke verblijfplaatsen van deze soorten. Voor deze soorten gelden de volgende conclusies :

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.2.3 Buizerd en sperwer

De buizerd en sperwer zijn beschermd op grond van art. 3.1 Wnb. Dit betekent dat er een verbod op opzettelijke verstoring geldt. Dit verbod is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Daarnaast geldt een verbod op het opzettelijk doden/vangen en op het opzettelijk beschadigen/vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren. De nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd.

Verstoring en beschadiging/vernieling van nesten.

Omdat de soorten in 2018 zijn aangetroffen, is de buizerd meegenomen in de natuuronderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018). Beide soorten blijven niet altijd hetzelfde nest gebruiken. Op een gegeven moment wordt het nest verlaten bijvoorbeeld door te veel parasieten, of beschadigingen door storm. Dit wordt bevestigd doordat beide soorten in 2019 op een andere locatie een nest hadden dan in 2018. In 2020 zijn beide soorten niet meer broedend in het plangebied aangetroffen.

In zowel Wansink als Reimerink & van Hooff (2018) staan maatregelen waardoor een effect wordt voorkomen zodat de Wnb niet wordt overtreden óf waardoor vaststaat dat een ontheffing kan worden verleend. Dit houdt in dat een broedvogelcheck wordt uitgevoerd voorafgaand aan de ontwikkeling of evenement een actueel overzicht is van de locaties met de nesten van deze soorten. De voorwaarden uit beide rapporten zijn daardoor toepasbaar op deze nieuwe situatie en behoeven geen aanpassing.

De ontwikkelingen uit de omgevingsvergunning hebben geen invloed op mogelijke nesten van buizerd of sperwer. Deze soorten broeden immers in bomen in bosjes. Deze blijven onaangetast. Kamperen vindt alleen plaats op verhardingen en grasvelden en daardoor niet in de omgeving van een mogelijk nest van deze soorten. Er is daarom geen ontheffing nodig.

Conclusie buizerd en sperwer

Voor deze soorten gelden de volgende conclusies :

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.3 Nieuwe aanwezige soorten sinds 2018

Sinds 2018 zijn vijf nieuwe soorten in het plangebied aangetroffen. Het gaat om:

- Groene specht
- Zwarte specht
- Oehoe
- Das
- Grote vos

4.3.1 Groene specht

Het rapport van Wansink (2018) gaat ervan uit dat de groene specht niet in het plangebied broedt. Het rapport van Reimerink & van Hooff is wel uitgegaan van broedende groene specht in het plangebied. De soort heeft sinds 2018 in of in de directe nabijheid van het plangebied gebroed (Lubbers, 2019, 2021a). De groene specht broedt regelmatig in de nabijheid van menselijke activiteiten en is ook in stedelijk gebied aan te treffen. De soort is daardoor relatief ongevoelig voor menselijke activiteiten. Vanaf 1990 is de landelijke populatie groene spechten significant toegenomen. De laatste 10 jaar is geen sprake meer van een toe- of afname. Voor de provincie Overijssel geldt hetzelfde verhaal (Sovon.nl). De dichtheid in en in de directe omgeving van het plangebied ligt met 11 tot 25 broedpaar per 25 km² net boven het landelijk gemiddelde (Vogelatlas.nl). Er bestaat gelet op het voorgaande geen reden om het nest van de groene specht in dit geval jaarrond te beschermen. Voor deze soort geldt daarom het beschermingsregime voor algemene broedvogels (zie paragraaf 4.1.5). Voor deze soort gelden de volgende conclusies :

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.3.2 Zwarte specht

De nesten van zwarte specht zijn in Overijssel jaarrond beschermd. In 2020 is de zwarte specht in het plangebied aangetroffen maar de nestlocatie bevindt zich buiten het plangebied. Het nest blijft daarom onaangetast door de ontwikkeling die het plangebied mogelijk maakt en de activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd. Het nest is een holte in een boom, verscholen in het bos en wordt daarom ook niet beïnvloed door licht of optische verstoring. Gelet op de onderzoeken naar geluidsverstoring bij spechten (zie Reimerink & van Hooff, 2018) is een effect door geluid eveneens uitgesloten. Voor deze soort gelden de volgende conclusies :

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

4.3.3 Oehoe

De oehoe is zoals alle vogels beschermd via art. 3.1 van de Wnb. Dit betekent dat er een verbod op opzettelijke verstoring geldt. Dit verbod is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Daarnaast geldt een verbod op het opzettelijk doden/vangen en op het opzettelijk beschadigen/vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren. Het nest van de oehoe is jaarrond beschermd.

Huidige situatie

In 2019 is een broedende oehoe vastgesteld op het VTE terrein (Lubbers, 2019). De oehoe broedt sinds 1997 in Nederland en het aantal broedparen in 2017 bedroeg slechts 23 (www.sovon.nl). De aantallen in Nederland lijken significant toe te nemen, volgend op uitzetacties in de Eifel en herstel van populaties in Duitsland en België.

Op 26 juni 2019 werden binnen het plangebied twee grote jongen aangetroffen die op dat moment nog niet vliegvlug waren. De oudervogels bleken beiden in de buurt aanwezig en alarmeerden. Beide jongen bevonden zich op de grond en een duidelijke nestlocatie werd niet vastgesteld. Rondom de vogels lagen diverse prooien waaronder resten van zwarte kraai, houtduif en een poot van buizerd of havik. De derde en laatste waarneming werd gedaan op 22 juli tijdens het avondbezoek naar vleermuizen. Het ging om tenminste drie rondvliegende uilen, waarvan er minimaal twee bedelden om gevoerd te worden, vermoedelijk dus een ouder met de twee jongen (Lubbers, 2019). De oehoe is in 2020 niet meer op het evenemententerrein vastgesteld (Lubbers, 2021a). In 2020 heeft een paar oehoe genesteld op de Lonnekerberg, op hemelsbreed enkele honderden meters afstand van de Strip. Het paar was succesvol er vlogen 3 jongen uit (bron: Landschap Overijssel). Het is zeer waarschijnlijk dat dit hetzelfde oehoe paar is.

Opzettelijk doden en vernietigen van nesten

Hoewel in 2020 de oehoe niet meer in het plangebied broedde wordt uit voorzorg de volgende maatregel genomen:

Voorafgaand de evenementenlocatie controleren of nesten met broedende vogels aanwezig zijn. Is dit niet het geval dan kan de activiteit worden uitgevoerd. Zijn wel nesten met broedende vogels aanwezig dan dient de activiteit te worden uitgesteld tot de jongen het nest hebben verlaten. De oehoe is een vroege broeder met een lang broedseizoen. De oehoe begint vaak in januari al met nestbouw en heeft soms pas in augustus vliegvlugge jongen. Deze broedvogelcontrole is daarom noodzakelijk van januari tot en met augustus.

Optische verstoring

De nestlocatie in 2020 bevond zich enkele honderden meters afstand van het plangebied en daarmee buiten de invloed van optische verstoring. Uit voorzorg wordt de volgende maatregel genomen:

Bij elke ingreep in een gedeelte met bos of bij elk grootschalig buitenevenement of leisure activiteit in de periode januari t/m augustus is het nodig om voorafgaand een actuele inventarisatie van nesten beschikbaar te hebben. Hierdoor kan tijdig rekening gehouden worden met een oehoe nest en kan door een ter zake kundige een aan te houden afstand worden bepaald. Binnen deze afstand vinden geen activiteiten plaats totdat de ter zake kundige heeft geconstateerd dat de oehoe niet meer op de locatie aan het broeden is. Het is niet mogelijk om hier een standaard afstand voor aan te houden, dit is afhankelijk van de situatie in het veld. Indien het nest verborgen ligt in een bosje achter gebouwen bijvoorbeeld is de verstoringafstand veel kleiner dan in een open gebied.

Lichtverstoring

De oehoe is een nachtdier en daardoor gevoelig voor lichtverstoring, met name in het jachtgebied. De oehoe profiteert namelijk van het donker om prooidieren te verrassen. De oehoe heeft een groot jachtgebied dat zich ook (ver) buiten het plangebied uitstrekt. Hierdoor is er altijd voldoende geschikt donker jachtgebied voor handen. Maatregelen m.b.t. jachtgebied zijn daarom niet noodzakelijk. De nestlocatie in 2020 bevond zich enkele honderden meters afstand van het plangebied en daarmee buiten de invloed van licht. Uit voorzorg wordt de volgende maatregel genomen:

Door voorgenoemde broedvogelcontrole is er elk jaar een actueel overzicht van nesten van oehoes op de evenementenlocatie aanwezig. Op basis daarvan kunnen, indien nodig, tijdig maatregelen worden genomen om de nestlocatie donker te houden.

Geluidverstoring

Zowel de nestlocatie uit 2020 als het overgrote deel van het jachtgebied ligt buiten de invloedssfeer van geluid. Er blijft daardoor altijd voldoende ongestoord jachtgebied aanwezig. De soort broedt regelmatig in groeves met veel menselijke activiteiten en daarbij horende invloeden van geluid. De soort lijkt daarom relatief ongevoelig voor geluid op de nestlocatie. Echter net als andere uilen hebben oehoes een zeer goed gehoor die ook de lagere frequenties goed kunnen horen. Delaney et al. (1999) hebben echter aangetoond dat uilen niet van hun verblijfplaats vluchten als er eieren of niet-vliegvlugge jongen aanwezig waren. Alleen als de jongen waren uitgevlogen, vluchtten de uilen weg maar kwamen ze snel weer terug. De geluidsverstoring had dan ook geen effect op het nestsucces. Tempel & Gutierrez (2003) hebben aangetoond dat kettingzaaggeluid bij 65 dB geen verstoringsreactie veroorzaakte en ook niet leidde tot hogere stresshormonen in de gevlekte bosuil. Van ransuil is tijdens monitoring geen effect vastgesteld op het nest(succes) van een broedpaar naast het hoofdpodium van een festival in Amsterdam (Krijgsveld et al., 2012). Gelet op deze wetenschappelijke onderzoeken en de nestlocaties van oehoes op locaties met een sterke geluidsbelasting door menselijke activiteiten (steengroeves) worden geen effecten verwacht.

Vuurwerk

In het impuls geluid van een vuurwerkexplosie zitten in principe alle frequenties. We kunnen daarom aannemen dat, ongeacht de frequenties waarbij vogels het meest gevoelig zijn, er kans is op verstoring door vuurwerkgeluid. Gewenning treedt niet op bij vuurwerk, omdat het om een kortdurende activiteit gaat (Oudega et al., 2017). Uit broedvogelmonitoringen tijdens muziek-evenementen en vuurwerkevenementen (2017) van TAUW blijkt dat vogels of blijven broeden of alleen kortdurend het nest verlaten en tijdens de vuurwerkshow terug keren op het nest. In deze monitoringen zijn alleen tijdelijke effecten waargenomen. Het bestemmingsplan maakt alleen vuurwerk mogelijk tijdens de 12 evenementdagen. Het gebruik van vuurwerk is niet toegestaan in de gevoelige vestigingsperiode van vogels namelijk van 15 maart tot 15 mei. Tevens is in de periode van 15 mei tot 1 juli maximaal tweemaal het gebruik van vuurwerk toegestaan. Het gebruik van vuurwerk is tijdens de broedperiode van de oehoe maar beperkt toegestaan. De vestigingsfase van de oehoe is echter vanaf januari.

Om verstoring door vuurwerk te voorkomen is het daarom noodzakelijk om de volgende voorwaarde op te nemen:

- Het afsteken van vuurwerk is in de periode van 2 januari tot 15 mei niet toegestaan; buiten deze periode is het maximaal 12 dagen per kalenderjaar toegestaan, waarvan maximaal 2 dagen tussen 15 mei en 1 juli, altijd met een maximum van 15 minuten per dag

Gelet op het voorgaande zijn blijvende effecten uitgesloten. Een overtreding van de Wnb treedt niet op.

Conclusie oehoe

Door de volgende maatregelen staat de Wnb soortenbescherming de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg. Voor de activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt gevraagd, is met deze maatregelen geen ontheffing nodig:

- Voorafgaand aan werkzaamheden in bospercelen, elk grootschalig buitenevenement of elk grootschalig leisure activiteit in de periode januari t/m augustus is het nodig om voorafgaand een actuele inventarisatie van nesten op de evenementenlocatie beschikbaar te hebben. Hierdoor kan tijdig rekening gehouden worden met een oehoe nest en kan door een ter zake kundig een aan te houden afstand worden bepaald. Binnen deze afstand vinden geen activiteiten plaats totdat de ter zake kundige heeft geconstateerd dat de oehoe niet meer op de locatie aan het broeden is. Het is niet mogelijk om hier een standaard afstand voor aan te houden, dit is afhankelijk van de situatie in het veld. Indien het nest verborgen ligt in een bosje achter gebouwen bijvoorbeeld is de verstoringafstand veel kleiner dan in een open gebied
- Het afsteken van vuurwerk is in de periode van 2 januari tot 15 mei niet toegestaan; buiten deze periode is het maximaal 12 dagen per kalenderjaar toegestaan, waarvan maximaal 2 dagen tussen 15 mei en 1 juli, altijd met een maximum van 15 minuten per dag

4.3.4 Das

De das is beschermd via art. 3.10 Wnb. Dit betekent dat er geen verbod op verstoring geldt. Wel geldt een verbod op het opzettelijk doden/vangen en op het opzettelijk beschadigen/vernielen van vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen.

Huidige situatie

In 2020 (Lubbers, 2021a) zijn twee dassenburchten op het terrein van VTE aangetroffen.

De dassenburcht op de Strip werd in februari 2020 ontdekt. Het gaat om een burcht met zo'n 6 pijpen in een lage grondwal, in het bosclement op 5 meter van de grasberm van De Strip. Op de burcht zijn eind februari 2 parende dassen waargenomen op camera. Er zijn geen aanwijzingen verkregen voor jongen. Gedurende het hele voorjaar was bij deze burcht activiteit, vermoedelijk door steeds tenminste 2 dassen. In de grondwal achter bunker B529 is een vluchtpijp aanwezig.

De burcht bij de Bunkerstraat is een forse burcht met 5 pijpen, waarin veel zand wordt verzet. Op cameraopnames staat elke keer maximaal 1 das, helaas niet te onderscheiden als uniek individu. Gelet op het grondverzet kunnen in de burcht meer dassen aanwezig zijn. Hoewel niet met zekerheid te bepalen is of het andere dassen zijn dan bij de burcht bij de Strip, wordt in deze toetsing daar voor de zekerheid van uitgegaan. Begin juli is een das gezien bij deze burcht die hier foerageerde in de vroege ochtend. Ook bij deze burcht gedurende het hele voorjaar activiteit van tenminste 1 dier.

Samengevat gaat het om tenminste 3 dassen, 2 op de Strip en tenminste 1 bij de Bunkerstraat. Beide burchten zijn vermoedelijk gedurende het gehele voorjaar gebruikt en hebben een functie als hoofdburcht.

Opzettelijk doden en vernietigen van vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen

In het plangebied vinden geen ontwikkelingen plaats die kunnen leiden tot het opzettelijk doden van dassen. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn als tijdens het uitvoeren van werkzaamheden een burcht wordt vernietigd terwijl dieren aanwezig zijn. Zoals hierna staat toegelicht worden de burchten door maatregelen ontzien. Hierdoor is er ook geen risico op het opzettelijk doden van dassen.

De ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt kunnen met zich brengen dat bosjes en vegetaties worden verwijderd waardoor de burcht zijn functie als verblijfplaats verliest. Daarnaast kunnen grondwerkzaamheden en nieuwbouw de burchten vernietigen. De burcht bij de Bunkerstraat ligt in het deelgebied Bunkerstrip. Het bestemmingplan maakt in dit deelgebied geen nieuwbouw mogelijk (zie hoofdstuk 2). Deze burcht en omgeving worden daarom niet fysiek aangetast. De andere burcht ligt aan de westzijde van de Strip. Het bestemmingsplan maakt het hier mogelijk om 1.000m² aan nieuwbouw te realiseren.

Door de volgende maatregelen wordt vernietiging van burchten voorkomen:

- Voor de boszones met een dassenburcht gelden de volgende maatregelen:
 - In deze boszone (zie figuur 4.1) zijn nieuwbouw en kappen/rooien van bomen en struweel niet toegestaan

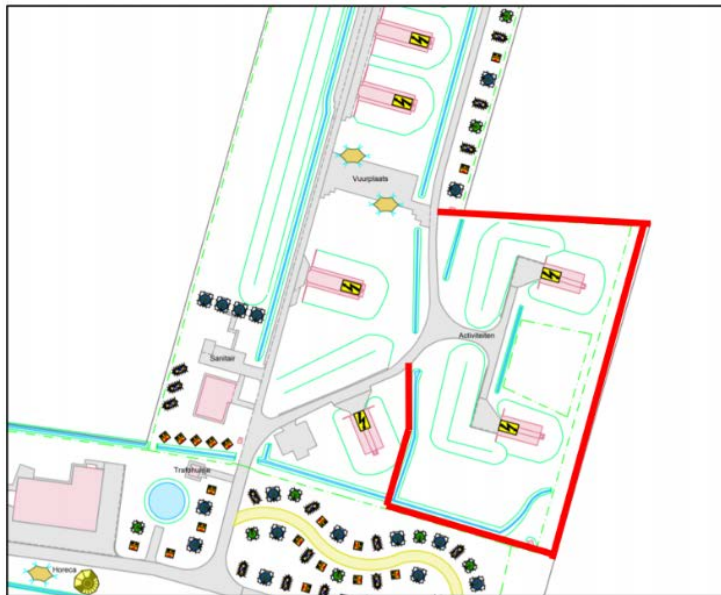
Figuur 4.1 Zwart omlijnd: boszones waar maatregelen gelden voor das

Om de functie als verblijfplaats te behouden dient voor de das voldoende foerageergebied aanwezig te zijn én dient dit foerageergebied bereikbaar te zijn. Het bestemmingsplan staat op een beperkt oppervlak nieuwbouw toe. Daarnaast kan op een relatief beperkte oppervlakte opslag plaatsvinden (4 ha). Het territorium van de das beslaat 30 ha (in optimaal leefgebied) tot 600 ha (in suboptimaal leefgebied). Rondom de dassenburcht moet binnen een afstand van 500 meter tot enkele kilometers geschikt foerageergebied aanwezig zijn. Voor beide dassenburchten ligt ruim voldoende geschikt foerageergebied in deze zone rondom de burcht. Dat 4 ha grasland eventueel als tijdelijke opslag wordt gebruikt heeft daardoor met zekerheid geen effect op de functie van de burchten.

De burcht bij de Strip ligt in een bosperceel dat direct grenst aan natuurgebied. Vanuit deze burcht zijn de foerageergebieden altijd goed bereikbaar. Ook tijdens evenementen of andere activiteiten is er geen barrièrewerking tussen deze burcht en de foerageergebieden. De burcht bij de Bunkerstraat ligt ingeklemd tussen twee verharde wegen. Geschikte foerageergebieden worden bereikt door deze wegen over te steken naar de overliggende bosgebieden. In deze bosgebieden plangebied is geen nieuwbouw mogelijk, hierdoor wordt er geen foerageergebied of migratieroute vernietigd.

Wel gelden in een deel van het bosperceel restricties ten aanzien van activiteiten die dassen (kunnen) belemmeren om via dit bosperceel naar foerageergebied in de Lonnekerberg te bereiken. De bunkers in dit bosperceel kunnen gebruikt worden voor opslag e.d., dit leidt niet tot negatieve effecten op de das. De restricties gelden alleen voor activiteiten in de nacht (actieve periode van de das) en zorgen dat dit deel een natuurlijke en donker karakter houdt. Voor het roodomlijnde gebied in figuur 4.2 geldt daarom de volgende maatregel:

- Voor de zone in figuur 4.2 gelden de volgende maatregelen:
 - Gebruik van de bunkers is toegestaan
 - Leisure en evenementen zijn toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang
 - Gebruik van bestaande verharding is toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang
 - Er is buiten de bunkers geen verlichting toegestaan
 - Het kappen van bomen en het verwijderen van onderbegroeiing is niet toegestaan

Figuur 4.2 Rood omlijnd: zone met restricties voor das

Hoewel voor de das geen verbod op verstoring geldt worden uit voorzorg maatregelen genomen om verstoring alsnog zo veel mogelijk te voorkomen. Verstoring kan plaatsvinden als de das zich buiten de burcht begeeft, de das is een nachtdier en verlaat de burcht pas 's avonds laat en keert in de ochtend terug om te rusten. Uit recent onderzoek blijkt dat dassen relatief ongevoelig zijn voor werkzaamheden in de nacht. In onderzoeken naar het verbreden van de A27 (Bakker et al., 2029) en het graven van een kanaal (Bureau Waardenburg) op korte afstand van een dassenburcht, is niet gebleken dat dassen werden verstoord door de werkzaamheden. De werkzaamheden voor de A27 vonden plaats op slechts 10 meter afstand van de burcht. De werkzaamheden voor de A27 vonden deels ook in de nacht plaats in de actieve periode van de das.

De das bleef echter in dit gebied foerageren ook al vonden op slechts 20 meter afstand flinke sloop- en aanlegwerkzaamheden plaats met de daarbij behorende invloeden van licht, geluid en menselijke aanwezigheid. Door de bospercelen met de burchten te ontzien, zoals in voorgaande maatregel staat vastgelegd, wordt er voor gezorgd dat in de directe omgeving van de burcht geen verstoring plaatsvindt en dat de das de mogelijkheid heeft om ongestoord migratieroutes (takkenrillen, dassenwissels) en foerageergebied te bereiken.

De activiteiten die overdag plaatsvinden hebben met zekerheid geen effect op de das. Hetzelfde geldt voor activiteiten die (dag en nacht) plaatsvinden in gebouwen. Tijdens evenementen en leisure activiteiten die na zonsondergang plaatsvinden is in principe een kans op verstoring. Er is voor de dassen ruim voldoende onverstoord foerageergebied aanwezig buiten het VTE terrein. Dit foerageergebied is voor de dassen ook goed bereikbaar. Tijdens evenementen is het mogelijk om op bepaalde delen te kamperen waaronder graslanden. Ook nabij de dassenburcht bij de Strip kan op een grasland worden gekampeerd. Het kamperen leidt tot het tijdelijk ongeschikt maken van dit deel van het grasland. Zoals hiervoor staat toegelicht blijft ruim voldoende foerageergebied onverstoord en bereikbaar voor de das. Het kamperen leidt daarom niet tot overtreding van de Wnb.

Samengevat wordt de volgende maatregel genomen om verstoring zo veel mogelijk te voorkomen:

- De boszones met de burchten (zie figuur 4.1) worden voorafgaand aan buitenevenementen ontoegankelijk gemaakt voor bezoekers. Dit is eenvoudig te bewerkstelligen door het gebruik van hekken en/of dichte takkenrillen in de bosranden met voldoende opening aan de onderkant. Dit gebeurt onder begeleiding van een deskundige waarbij zorg gedragen wordt dat de foerageergebieden bereikbaar blijven
- Voor de zone in figuur 4.2 gelden de volgende maatregelen:
 - Gebruik van de bunkers is toegestaan
 - Leisure en evenementen zijn toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang
 - Gebruik van bestaande verharding is toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang
 - Er is buiten de bunkers geen verlichting toegestaan
 - Het kappen van bomen en het verwijderen van onderbegroeiing is niet toegestaan

Conclusie das

Door de volgende maatregelen staat de Wnb soortenbescherming de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg. Voor de activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt gevraagd is geen ontheffing van de Wnb nodig.

- Voor de boszones met een dassenburcht gelden de volgende maatregelen: In deze boszones (zie figuur 4.1) zijn nieuwbouw en kappen/rooien van bomen en struweel niet toegestaan
- De boszones (zie figuur 4.1) met de burchten worden voorafgaand aan grootschalige buitenevenementen of leisure activiteiten ontoegankelijk gemaakt voor bezoekers. Dit is eenvoudig te bewerkstelligen door het gebruik van hekken en/of dichte takkenrillen in de bosranden met voldoende opening aan de onderkant. Dit gebeurt onder begeleiding van een deskundige waarbij zorg gedragen wordt dat de migratieroutes (takkenrillen, dassenwissels) en foerageergebieden bereikbaar blijven
- Voor de zone in figuur 4.2 gelden de volgende maatregelen:
 - Gebruik van de bunkers is toegestaan
 - Leisure en evenementen zijn toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang
 - Gebruik van bestaande verharding is toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang
 - Er is buiten de bunkers geen verlichting toegestaan
 - Het kappen van bomen en het verwijderen van onderbegroeiing is niet toegestaan.

4.3.5 Grote vos

In 2020 zijn waarnemingen gedaan van de vlindersoort de grote vos. Het is een zeldzame dagvlinder die in Nederland acuut met uitsterven werd bedreigd, maar de laatste tijd vaker wordt gezien. Er wordt sinds 2019 in Nederland ook voorplanting vastgesteld. De grote vos is een zwerflustige soort. De vlinders voeden zich met sap van bloedende bomen, rottend fruit en honingdauw.

Er werden op 20 maart tenminste 3 dieren gezien buiten het plangebied, net ten noorden van de Strip. Op 5 april werden tenminste 5 grote vossen aangetroffen buiten het plangebied ter hoogte van de schietbaan in het nieuwe NNN. Het zou in deze omgeving gaan om tenminste 15 vlinders in totaal (*med. B. Haamberg, Eelerwoude*). Het vroege tijdstip van de waarnemingen (20 maart) maakt duidelijk dat de dieren vermoedelijk in de omgeving hebben overwinterd, mogelijk in één van de shelters op een vorstvrije locatie. Deze vlinder legt haar eitjes op bomen, vooral iep, ook zoete kers en sommige wilgensoorten. Ze overwinteren in holle bomen, dood hout, stapel hout, nestkasten en gebouwen. De waarnemingen zijn gedaan buiten het plangebied en gelet op het vroege tijdstip zijn verblijfplaatsen in de directe omgeving van de waarnemingen waarschijnlijk. Hier vinden geen ontwikkelingen plaats. Het is bovendien een zwervende soort, een waarneming in één jaar is nog geen bewijs voor een vaste verblijfplaats in het gebied. Het is wel raadzaam deze soort te monitoren. Hiervoor zijn geen aanvullende monitoringen nodig dit kan in de jaarlijkse inventarisaties worden meegenomen. Voor deze soort gelden de volgende conclusies :

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

5 Conclusies

Uit voorgaande analyse blijkt dat voor de meeste soorten de situatie ten opzichte van 2018 ongewijzigd is gebleven. Voor buizerd, sperwer, groen specht, zwarte specht en grote vos is de situatie wel gewijzigd maar leidt dit niet tot aanpassingen van de conclusies of maatregelen uit de onderzoeken van Wansink (2018) en Reimerink & van Hooff (2018). Voor al deze soorten gelden de volgende conclusies:

- De Wnb staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg
- Voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd geldt geen ontheffingsplicht

Voor de soorten in tabel 5.1 is de situatie gewijzigd én zijn aanvullende maatregelen nodig voor het bestemmingsplan. Door het nemen van deze maatregelen staat de Wnb de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg.

Voor de activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd is geen ontheffing nodig. Voor geen enkele soort is sprake van een overtreding van de Wnb. Hierbij is uitgegaan dat kamperen alleen is toegestaan op verhardingen en grasvelden.

Volledigheidshalve zijn de maatregelen uit dit rapport en die uit de eerdere effectanalyse van Bureau Waardenburg en TAUW voor het terrein van VTE samengevat in bijlage 1.

Tabel 5.1 Aanvullende maatregelen bestemmingsplan

Beschermde soorten	Maatregel bestemmingsplan
Bunzing, egel, hermelijn, wezel	Werkzaamheden buiten verhardingen of grasvelden (inclusief grondwerkzaamheden): van tevoren ingreeplocatie onderzoeken door ter zake kundige op verblijfplaatsen van beschermde soorten. Indien aanwezig locatie ontzien of ontheffing aanvragen. Ontheffing kan worden verleend. Grootschalige buitenevenementen en grootschalige leisure activiteiten: van tevoren potentiële leefgebieden in kaart brengen door ter zake kundige. Op aanwijzing van ter zake kundige deze locaties ontzien met bijvoorbeeld hekken of vergelijkbare methode waardoor bezoekers deze terreinen niet kunnen betreden. Hierdoor geen overtreding van de Wnb en geen ontheffing nodig.
Oehoe	Voorafgaand aan werkzaamheden in bospercelen, elk grootschalig buitenevenement of elk grootschalige leisure activiteit in de periode januari t/m augustus: van tevoren plangebied onderzoeken door ter zake kundige op nesten van oehoe. Indien aanwezig bepaalt de ter zake kundige een aan te houden afstand. Binnen deze afstand vinden geen activiteiten plaats totdat de ter zake kundige heeft geconstateerd dat de oehoe niet meer op de locatie aan het broeden is. Het afsteken van vuurwerk is in de periode van 2 januari tot 15 mei niet toegestaan; buiten deze periode is het maximaal 12 dagen per kalenderjaar toegestaan, waarvan maximaal 2 dagen tussen 15 mei en 1 juli, altijd met een maximum van 15 minuten per dag.
Das	Voor de boszones met een dassenburcht gelden de volgende maatregelen: In deze boszones (zie figuur 4.1) zijn nieuwbouw, en kappen/rooien van bomen en struweel niet toegestaan. De boszones (zie figuur 4.1) met de burchten worden voorafgaand aan grootschalige buitenevenementen of leisure activiteiten ontoegankelijk gemaakt voor bezoekers. Dit is eenvoudig te bewerkstelligen door het gebruik van hekken en/of dichte takkenrillen in de bosranden met voldoende opening aan de onderkant. Dit gebeurt onder begeleiding van een deskundige waarbij zorg gedragen wordt dat de foerageergebieden bereikbaar blijven. Voor de zone in figuur 4.2 gelden de volgende maatregelen: • Gebruik van de bunkers is toegestaan • Leisure en evenementen zijn toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang • Gebruik van bestaande verharding is toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang • Er is buiten de bunkers geen verlichting toegestaan • Het kappen van bomen en het verwijderen van onderbegroeiing is niet toegestaan

6 Literatuur

Wansink, 2018. Effecten van de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente op beschermde soorten. Bureau Waardenburg

Reimerink & van Hooff, 2018. Natuurtoets soortenbescherming voor 12 evenementdagen Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe. TAUW

Lubbers, 2018a. Toetsing Wet natuurbescherming t.b.v. evenement 'Ultimate Buffalo Run 2018'. Eelerwoude.

Lubbers, 2018b. Effectenbeoordeling flora & fauna evenement 'Hanna van Hendrik' op Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie. Eelerwoude.

Lubbers, 2018c. Effectenbeoordeling flora & fauna drie evenementen op Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie. Eelerwoude.

Lubbers, 2018d. Toetsing Wet natuurbescherming t.b.v. evenement 'Het grootste terras van Nederland. Eelerwoude.

Lubbers, 2018e. Veldinspectie m.b.t evenementen de Strip. Eelerwoude

Lubbers, 2019a. Monitoring flora en fauna Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe 2018. Eelerwoude

Lubbers, 2019b. Monitoring flora en fauna Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe 2019. Eelerwoude.

Lubbers, 2019c. Monitoring Soortmanagementplan Voormalige Militaire Luchtmachtbasis 2018. Eelerwoude.

Lubbers 2019d. Monitoring Soortmanagementplan Voormalige Militaire Luchtmachtbasis 2019. Eelerwoude.

Lubbers, 2019e. Veldinspectie Wet natuurbescherming t.b.v. evenementen 'Onder de Radar 2019' en 'Airforce Festival 2019'. Eelerwoude.

Lubbers, 2019f. Beoordeling plaatsing lichtmasten Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe. Eelerwoude.

Lubbers, 2019g. Beoordeling plaatsing lichtmasten Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe. Eelerwoude.

Lubbers 2021a. Monitoring flora en fauna Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe 2020.
Eelerwoude.

Lubbers 2021b. Monitoring Soortmanagementplan Voormalige Militaire Luchtmachtbasis 2020.
Eelerwoude

Bijlage 1 Samenvatting maatregelen natuur

Hierna staan de maatregelen samengevat uit dit rapport en de eerder uitgevoerde onderzoeken Waardenburg (Wansink, 2018) en TAUW (Reimerink & van Hooff, 2018).

A. Maatregelen VTE-terrein algemeen:

- De uitstraling van licht vanuit kantoren, werkplaatsen en straatverlichting naar de omgeving moet worden beperkt. Dit kan door de lampen van speciale armaturen te voorzien en kantoorramen daar waar ecologisch relevant 's avonds en 's nachts te blinderen
- Lichtinvloed van evenementen dient niet meer te bedragen dan 0,5 lux op de Lonnekerberg en het NNN
- Bij voorkeur wordt voor verlichting van werkterreinen (in aanlegfase), voor straatverlichting en buitenverlichting van werkparken (in gebruiksfase) licht in het roodkleurige of amberkleurige spectrum gebruikt, omdat dit het minste negatieve effect op vleermuizen heeft
- Het direct aanlichten van (invliegopeningen van) vleermuisverblijfplaatsen wordt voorkomen door lampen niet direct op deze verblijfplaatsen te richten. Datzelfde geldt voor het voorkomen van aanlichten van vogelnesten
- In de periode van januari tot en met augustus wordt maandelijks een broedvogelcheck uitgevoerd en worden op basis daarvan kwetsbare delen afgehekt
- Bij grootschalige buitenevenementen en grootschalige leisureactiviteiten worden van tevoren potentiële leefgebieden van beschermde soorten in kaart gebracht door ter zake kundige. Op aanwijzing van ter zake kundige kunnen deze locaties worden ontzien met bijvoorbeeld hekken of vergelijkbare methode waardoor bezoekers deze terreinen niet kunnen betreden
- In het migratieseizoen van kamsalamanders worden mitigerende maatregelen genomen om verkeersslachtoffers op de Grefteberghoekweg te voorkomen. Deze vallen te voorkomen door de Grefteberghoekweg (ter hoogte van de artiesteningang) weg met amfibieënschermen af te zetten en kamsalamanders handmatig de weg over te zetten. Een alternatieve en duurzamere oplossing is het aanleggen van een amfibieëntunnel, inclusief amfibieënschermen langs de weg, ter hoogte van de poel
- Leefgebied van de kamsalamander wordt niet verlicht of betreden
- Bij de uitvoering van werkzaamheden in de bossen moet de gedragscode Bosbeheer van VBNE worden gevolgd
- De evenementenlocatie is omheind
- Indien werkzaamheden worden verricht waarbij verblijfplaatsen kunnen worden beschadigd of vernield, dient daarvoor een ontheffing te worden aangevraagd en wordt ervoor gezorgd dat hierbij geen dieren worden gedood. Dit kan door de verblijfplaatsen weg te halen buiten de kwetsbare periode van de betreffende diersoort en door het volgen van de richtlijnen in een kennisdocument, zoals het Kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12 2017d) of van de Gedragscode Bosbeheer van VBNE
- Het afsteken van vuurwerk is in de periode van 2 januari tot 15 mei niet toegestaan; buiten deze periode is het maximaal 12 dagen per kalenderjaar toegestaan, waarvan maximaal 2 dagen tussen 15 mei en 1 juli, altijd met een maximum van 15 minuten per dag

B. Maatregelen 12 evenementdagen VTE-terrein:

- Geen evenementdagen van 15 maart tot 15 mei
- Maximaal 2 evenementdagen in de periode van 15 mei tot 1 juli
- Maximaal twee driedaagse evenementen in de periode van 1 juli tot 15 juli (met tussenperiode van minstens een week)

Het is nodig om, met in achtneming van de hiervoor genoemde algemene voorwaarden, een verlichtingsplan te maken voor het VTE-terrein en de toegangsroutes, dat effecten op vleermuizen door licht voorkomt. Bij afwijking daarvan moet voor het betreffende evenement een verlichtingsplan worden gemaakt om effecten door licht op vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen te voorkomen. Tenminste de volgende verlichtingsmaatregelen dienen te worden getroffen:

- Vleermuisvriendelijke terreinverlichting
- Verlichting niet gericht op vleermuisverblijfplaatsen en omringende bosranden
- Verlichting zoals podiumverlichting mag buiten de Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe (in de Lonnekerberg) geen verlichtingssterkte groter dan 0,5 lux veroorzaken
- Omdat verblijfplaatsen en vliegroutes kunnen wijzigen is het belangrijk steeds een actueel overzicht te hebben

Mitigatiemaatregelen, zoals amfibieënschermen en voorzieningen voor de preventie van verkeersslachtoffers, die geplaatst worden in het kader van de inrichting van het terrein mogen niet verwijderd worden tijdens de 12 evenementendagen.

C. Specifieke maatregelen

Bunzing, egel, hermelijn, wezel

- Werkzaamheden buiten verhardingen of grasvelden (inclusief grondwerkzaamheden): van tevoren ingreeplocatie onderzoeken door ter zake kundige op verblijfplaatsen van beschermde soorten. Indien aanwezig locatie ontzien of ontheffing aanvragen
- Grootschalige buitenevenementen en grootschalige leisure activiteiten: van tevoren potentiële leefgebieden in kaart brengen door ter zake kundige. Op aanwijzing van ter zake kundige deze locaties ontzien met bijvoorbeeld hekken of vergelijkbare methode waardoor bezoekers deze terreinen niet kunnen betreden

Oehoe

- Voorafgaand aan werkzaamheden in bospercelen, elk grootschalig buitenevenement of elk grootschalige leisure activiteit in de periode januari t/m augustus: van tevoren plangebied onderzoeken door ter zake kundige op nesten van oehoe. Indien aanwezig bepaalt de ter zake kundige een aan te houden afstand. Binnen deze afstand vinden geen activiteiten plaats totdat de ter zake kundige heeft geconstateerd dat de oehoe niet meer op de locatie aan het broeden is.

Das

- Voor de boszones met een dassenburcht gelden de volgende maatregelen: In deze boszones (zie figuur 4.1 Actualisatie natuuronderzoeken) zijn nieuwbouw, en kappen/rooien van bomen en struweel niet toegestaan
- De boszones (zie figuur 4.1 Actualisatie natuuronderzoeken) met de burchten worden voorafgaand aan grootschalige buitenevenementen of leisure activiteiten ontoegankelijk gemaakt voor bezoekers. Dit is eenvoudig te bewerkstelligen door het gebruik van hekken en/of dichte takkenrillen in de bosranden met voldoende opening aan de onderkant. Dit gebeurt onder begeleiding van een deskundige waarbij zorg gedragen wordt dat de foerageergebieden bereikbaar blijven
- Voor de zone in figuur 4.2 Actualisatie natuuronderzoeken gelden de volgende maatregelen:
 - Gebruik van de bunkers is toegestaan
 - Leisure en evenementen zijn toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang
 - Gebruik van bestaande verharding is toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang
 - Er is buiten de bunkers geen verlichting toegestaan
 - Het kappen van bomen en het verwijderen van onderbegroeiing is niet toegestaan

D. Maatregelen NNN

Honden en recreanten dienen gedurende het broedseizoen van veldleeuwerik en graspieper (15 maart – 1 juli) uit het open veld van het nieuwe NNN worden geweerd om verstoeëring van grondbroedende vogels te voorkomen. Hiernaast is het nodig dat het gebruik van de voormalige start/landingsbaan en taxibanen in plangebied Midden in het broedseizoen wordt voorkomen.

B. Maatregelen VTE-terrein algemeen:

- De uitstraling van licht vanuit kantoren, werkplaatsen en straatverlichting naar de omgeving moet worden beperkt. Dit kan door de lampen van speciale armaturen te voorzien en kantoorramen daar waar ecologisch relevant 's avonds en 's nachts te blinderen
- Lichtinvloed van evenementen dient niet meer te bedragen dan 0,5 lux op de Lonnekerberg en het NNN
- Bij voorkeur wordt voor verlichting van werkterreinen (in aanlegfase), voor straatverlichting en buitenverlichting van werkparken (in gebruiksfase) licht in het roodkleurige of amberkleurige spectrum gebruikt, omdat dit het minste negatieve effect op vleermuizen heeft
- Het direct aanlichten van (invliegopeningen van) vleermuisverblijfplaatsen wordt voorkomen door lampen niet direct op deze verblijfplaatsen te richten. Datzelfde geldt voor het voorkomen van aanlichten van vogelnesten
- In de periode van januari tot en met augustus wordt maandelijks een broedvogelcheck uitgevoerd en worden op basis daarvan kwetsbare delen afgehekt
- Bij grootschalige buitenevenementen en grootschalige leisureactiviteiten worden van tevoren potentiële leefgebieden van beschermde soorten in kaart gebracht door ter zake kundige. Op aanwijzing van ter zake kundige kunnen deze locaties worden ontzien met bijvoorbeeld hekken of vergelijkbare methode waardoor bezoekers deze terreinen niet kunnen betreden

- In het migratieseizoen van kamsalamanders worden mitigerende maatregelen genomen om verkeersslachtoffers op de Grefteberghoekweg te voorkomen. Deze vallen te voorkomen door de Grefteberghoekweg (ter hoogte van de artiesteningang) weg met amfibieënschermen af te zetten en kamsalamanders handmatig de weg over te zetten. Een alternatieve en duurzamere oplossing is het aanleggen van een amfibieëntunnel, inclusief amfibieënschermen langs de weg, ter hoogte van de poel
- Leefgebied van de kamsalamander wordt niet verlicht of betreden
- Bij de uitvoering van werkzaamheden in de bossen moet de gedragscode Bosbeheer van VBNE worden gevolgd
- De evenementenlocatie is omheind
- Indien werkzaamheden worden verricht waarbij verblijfplaatsen kunnen worden beschadigd of vernield, dient daarvoor een ontheffing te worden aangevraagd en wordt ervoor gezorgd dat hierbij geen dieren worden gedood. Dit kan door de verblijfplaatsen weg te halen buiten de kwetsbare periode van de betreffende diersoort en door het volgen van de richtlijnen in een kennisdocument, zoals het Kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12 2017d) of van de Gedragscode Bosbeheer van VBNE
- Het afsteken van vuurwerk is in de periode van 2 januari tot 15 mei niet toegestaan; buiten deze periode is het maximaal 12 dagen per kalenderjaar toegestaan, waarvan maximaal 2 dagen tussen 15 mei en 1 juli, altijd met een maximum van 15 minuten per dag

B. Maatregelen 12 evenementdagen VTE-terrein:

- Geen evenementdagen van 15 maart tot 15 mei
- Maximaal 2 evenementdagen in de periode van 15 mei tot 1 juli
- Maximaal twee driedaagse evenementen in de periode van 1 juli tot 15 juli (met tussenperiode van minstens een week)

Het is nodig om, met in achtname van de hiervoor genoemde algemene voorwaarden, een verlichtingsplan te maken voor het VTE-terrein en de toegangsroutes, dat effecten op vleermuizen door licht voorkomt. Bij afwijking daarvan moet voor het betreffende evenement een verlichtingsplan worden gemaakt om effecten door licht op vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen te voorkomen. Tenminste de volgende verlichtingsmaatregelen dienen te worden getroffen:

- Vleermuisvriendelijke terreinverlichting
- Verlichting niet gericht op vleermuisverblijfplaatsen en omringende bosranden
- Verlichting zoals podiumverlichting mag buiten de Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe (in de Lonnekerberg) geen verlichtingssterkte groter dan 0,5 lux veroorzaken
- Omdat verblijfplaatsen en vliegroutes kunnen wijzigen is het belangrijk steeds een actueel overzicht te hebben

Mitigatiemaatregelen, zoals amfibieënschermen en voorzieningen voor de preventie van verkeersslachtoffers, die geplaatst worden in het kader van de inrichting van het terrein mogen niet verwijderd worden tijdens de 12 evenementendagen.

C. Specifieke maatregelen

Bunzing, egel, hermelijn, wezel

- Werkzaamheden buiten verhardingen of grasvelden (inclusief grondwerkzaamheden): van tevoren ingreeplocatie onderzoeken door ter zake kundige op verblijfplaatsen van beschermde soorten. Indien aanwezig locatie ontzien of ontheffing aanvragen
- Grootschalige buitenevenementen en grootschalige leisure activiteiten: van tevoren potentiële leefgebieden in kaart brengen door ter zake kundige. Op aanwijzing van ter zake kundige deze locaties ontzien met bijvoorbeeld hekken of vergelijkbare methode waardoor bezoekers deze terreinen niet kunnen betreden

Oehoe

- Voorafgaand aan werkzaamheden in bospercelen, elk grootschalig buitenevenement of elk grootschalige leisure activiteit in de periode januari t/m augustus: van tevoren plangebied onderzoeken door ter zake kundige op nesten van oehoe. Indien aanwezig bepaalt de ter zake kundige een aan te houden afstand. Binnen deze afstand vinden geen activiteiten plaats totdat de ter zake kundige heeft geconstateerd dat de oehoe niet meer op de locatie aan het broeden is

Das

- Voor de boszones met een dassenburcht gelden de volgende maatregelen: In deze boszones (zie figuur 4.1 Actualisatie natuuronderzoeken) zijn nieuwbouw, en kappen/rooien van bomen en struweel niet toegestaan
- De boszones (zie figuur 4.1 Actualisatie natuuronderzoeken) met de burchten worden voorafgaand aan grootschalige buitenevenementen of leisure activiteiten ontoegankelijk gemaakt voor bezoekers. Dit is eenvoudig te bewerkstelligen door het gebruik van hekken en/of dichte takkenrillen in de bosranden met voldoende opening aan de onderkant. Dit gebeurt onder begeleiding van een deskundige waarbij zorg gedragen wordt dat de foerageergebieden bereikbaar blijven
- Voor de zone in figuur 4.2 Actualisatie natuuronderzoeken gelden de volgende maatregelen:
 - Gebruik van de bunkers is toegestaan
 - Leisure en evenementen zijn toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang
 - Gebruik van bestaande verharding is toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang
 - Er is buiten de bunkers geen verlichting toegestaan
 - Het kappen van bomen en het verwijderen van onderbegroeiing is niet toegestaan

D. Maatregelen NNN

Honden en recreanten dienen gedurende het broedseizoen van veldleeuwerik en graspieper (15 maart – 1 juli) uit het open veld van het nieuwe NNN worden geweerd om verstoeëring van grondbroedende vogels te voorkomen. Hiernaast is het nodig dat het gebruik van de voormalige start/landingsbaan en taxibanen in plangebied Midden in het broedseizoen wordt voorkomen.